

УДК 351

DOI <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2024.3.11>

Фердман Геннадій Петрович,

доктор наук з державного управління, старший науковий співробітник,
заступник начальника Науково-дослідного центру Збройних Сил України
«Державний океанаріум» з наукової роботи Інституту Військово-Морських Сил
Національного університету «Одеська морська академія»
ORCID ID: 0000-0002-2023-1696

КОРУПЦІЯ: ОСНОВНА ПЕРЕШКОДА ДЛЯ РОЗВИТКУ ПРАВООХОРОННОЇ СИСТЕМИ ТА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

CORRUPTION: THE MAIN OBSTACLE TO THE DEVELOPMENT OF THE LAW ENFORCEMENT SYSTEM AND PUBLIC ADMINISTRATION IN UKRAINE

У представленій статті розглядається проблема корупції як основної перешкоди для розвитку правоохоронної системи та публічного управління в Україні. Автором статті зазначено, що корупція пронизує всі рівні влади, від найвищих урядових посад до місцевих адміністрацій та правоохоронних органів, що підриває довіру громадян до державних інституцій, гальмує економічний розвиток та знижує якість надання державних послуг. Автор підкреслює, що відсутність належної відповідальності та поширені корупційні практики створюють ситуацію, коли злочинці уникають покарання, а громадяни втрачають віру у справедливість.

Автором статті також розглядаються наслідки корупції у публічному управлінні, які включають неефективне використання державних ресурсів, затримки у наданні послуг, створення перепон для бізнесу та відлякування іноземних інвесторів. В статті підкреслюється, що затримки у видачі дозволів, ліцензій та інших адміністративних послуг, викликані хабарництвом, суттєво уповільнюють економічний розвиток країни.

Автор пропонує комплексний підхід до боротьби з корупцією, який включає підвищення прозорості та підзвітності влади, зміцнення антикорупційних органів та активну участь громадянського суспільства. Зокрема, наголошується на важливості ролі громадських організацій, які повинні відігравати ключову роль у моніторингу та викритті корупційних дій, організації освітніх та інформаційних кампаній, що підвищують правосвідомість громадян. Журналістські розслідування також повинні привертати увагу до випадків корупції та стимулювати владу до рішучих дій.

Особливу увагу автор приділяє підтримці міжнародних партнерів, які можуть надати фінансову, технічну та консультативну допомогу в реалізації антикорупційних програм. Запровадження фінансових санкцій, заморожування активів та заборона в'їзду до своїх країн для осіб, причетних до корупційних дій, чинитиме додатковий тиск на уряд для проведення антикорупційних реформ. Загалом, автор підкреслює, що боротьба з корупцією вимагає всебічного та системного підходу, який включає залучення всіх зацікавлених сторін. Це сприятиме розвитку демократичних інститутів, підвищенню якості життя громадян та забезпеченню стійкого розвитку України.

Ключові слова: корупція, правоохоронна система, публічне управління, антикорупційні заходи, громадянське суспільство, міжнародна підтримка.

The presented article examines the problem of corruption as the main obstacle to the development of the law enforcement system and public administration in Ukraine. The author of the article states that corruption permeates all levels of government, from the highest government positions to local administrations and law enforcement agencies, which undermines citizens' trust in state institutions, slows down economic development and reduces the quality of public services. The author emphasizes that the lack of proper accountability and widespread corrupt practices create a situation where criminals avoid punishment and citizens lose faith in justice.

The author of the article also examines the consequences of corruption in public administration, which include inefficient use of public resources, delays in the provision of services, creation of obstacles for business and the deterrence of foreign investors. The article emphasizes that delays in issuing permits, licenses and other administrative services caused by bribery significantly slow down the country's economic development.

The author proposes a comprehensive approach to the fight against corruption, which includes increasing the transparency and accountability of the authorities, strengthening anti-corruption bodies and active participation of civil society. In particular, it is emphasized the importance of the role of public organizations, which should play a key role in monitoring and exposing corrupt practices, organizing educational and informational campaigns that increase legal awareness of citizens. Journalistic investigations should also draw attention to cases of corruption and stimulate the authorities to take decisive action.

The author pays special attention to the support of international partners who can provide financial, technical and advisory assistance in the implementation of anti-corruption programs. The introduction of financial sanctions, asset freezes and entry bans for individuals involved in corruption will put additional pressure on the government to implement anti-corruption reforms. In general, the author emphasizes that the fight against corruption requires a comprehensive and systematic approach, which includes the involvement of all interested parties. This will contribute to the development of democratic institutions, increase the quality of life of citizens and ensure the sustainable development of Ukraine.

Key words: *corruption, law enforcement system, public administration, anti-corruption measures, civil society, international support.*

Постановка проблеми. Корупція є однією з головних перешкод для ефективного функціонування правоохоронної системи та публічного управління в Україні. Вона пронизує всі рівні влади, від найвищих урядових посад до місцевих адміністрацій та правоохоронних органів. Це явище підриває довіру громадян до державних інституцій, гальмує економічний розвиток, знижує якість надання державних послуг та створює несприятливий клімат для іноземних інвестицій. Відсутність ефективних механізмів протидії корупції та безкарність корупціонерів сприяють подальшому поширенню цього негативного явища, що загрожує стабільності та процвітанням країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У останні роки проблема корупції в Україні стала об'єктом численних досліджень. Вчені, зокрема О. Бондаренко, Л. Герасіна, О. Гончарук, В. Гура, Д. Мельник, А. Мошнін, В. Пироговська, В. Погрібна, О. Предместніков, О. Славкова, Н. Сметаніна, А. Сухоставець, досліджували різні аспекти корупції, її вплив на економіку та суспільство, а також ефективні методи боротьби з нею. Їхні роботи показали, що для успішної боротьби з корупцією необхідна активна участь громадянського суспільства, прозорість у діяльності державних органів та підтримка міжнародних партнерів. Важливими висновками також є необхідність зміцнення антикорупційних інституцій та впровадження сучасних технологій для підвищення ефективності антикорупційних заходів.

Метою статті є вивчення впливу корупції на розвиток правоохоронної системи та публічного управління в Україні, а також розробка рекомендацій для підвищення ефективності антикорупційних заходів.

Виклад основного матеріалу. Нині корупція залишається однією з найбільших загроз для стабільності та розвитку України. Вона пронизує всі рівні влади та громадських інститутів, починаючи від найвищих урядових посад і закінчуючи місцевими адміністраціями та правоохоронними органами. Корупційні практики включають

підкуп, хабарництво, зловживання службовим становищем, відмивання грошей та інші форми незаконної діяльності. Ці явища серйозно підривають ефективність правоохоронної системи та публічного управління, оскільки сприяють поширенню безкарності, зниженню довіри громадян до державних інституцій і створюють перепони для економічного та соціального розвитку. Внаслідок корупції, державні ресурси використовуються неефективно, соціальні програми залишаються недофінансованими, а бізнес-середовище стає менш привабливим для інвестицій [5, с. 73-81]. Все це веде до поглиблення соціальної нерівності, зниження якості життя населення та зростання суспільної напруги, що в кінцевому результаті загрожує національній безпеці та суверенітету країни.

Необхідно акцентувати увагу на тому, що корупція у правоохоронній системі є одним із найбільш явних прикладів того, як ця проблема підриває основи суспільства. Правоохоронна система України постійно зазнає ударів через корупційні практики, які стали настільки поширеними, що впливають на всі етапи судочинства – від розслідування злочинів до винесення вироків. Підкуп суддів та правоохоронців є однією з найпоширеніших форм корупції, яка призводить до ухвалення несправедливих рішень. Наприклад, кримінальні справи можуть бути закриті, а підозрювані – виправдані або отримати м'які вирoki в обмін на хабарі.

Такі корупційні практики створюють ситуацію, коли злочинці уникають відповідальності за свої дії, а жертви злочинів залишаються без справедливості. Це підриває довіру громадян до судової системи та правоохоронних органів, оскільки люди перестають вірити в можливість отримання справедливого правосуддя [14]. Коли громадяни бачать, що злочинці можуть уникнути покарання через хабарі, це сприяє поширенню відчуття безкарності та несправедливості в суспільстві.

Не можна проігнорувати той момент, що відсутність належної відповідальності для злочинців через корупцію створює умови для

збільшення кількості правопорушень. Люди, знаючи про можливість “вирішити питання” через хабарі, менш схильні до дотримання законів. Це не тільки підриває правопорядок, але й сприяє зростанню злочинності. Крім того, корупція всередині правоохоронних органів створює додаткові ризики, оскільки працівники правоохоронних структур можуть бути залучені до злочинних схем, використовуючи свої повноваження для власного збагачення.

Додатково, корупція в правоохоронній системі також має негативний вплив на міжнародний імідж України. Поширення корупційних практик унеможливує ефективну боротьбу з організованою злочинністю та тероризмом, що є критичними питаннями для міжнародної спільноти [3, с. 446-449]. У підсумку, це знижує рівень довіри до України з боку міжнародних партнерів та інвесторів, обмежуючи можливості для міжнародного співробітництва та інвестицій [1; 2]. Для більш детального розгляду проблеми корупції у правоохоронній системі України, принагідно загострити свою увагу на таблицю 1, яка висвітлює основні аспекти цього явища та його наслідки.

Отож, варто констатувати, що корупція в правоохоронній системі є однією з ключових проблем, яка перешкоджає розвитку правової держави та підриває основи суспільної стабільності. Боротьба з корупцією в цій сфері вимагає рішучих заходів, включаючи реформування правоохоронних органів, посилення контролю та підзвітності,

а також підвищення рівня правосвідомості громадян.

Неможливо не зазначити, що корупція не обмежується лише правоохоронною системою, вона також серйозно впливає на публічне управління. Хабарництво серед чиновників і державних службовців призводить до неефективного використання державних ресурсів та затримок у наданні послуг. Чиновники, використовуючи свої посади для особистого збагачення, можуть вимагати хабарі за вирішення питань, що мають вирішуватися безкоштовно та в межах їхніх службових обов’язків [7]. Це створює додаткові перепони для бізнесу, відлякуючи іноземних інвесторів, які не готові працювати в умовах корупції та непрозорості. Затримки у видачі дозволів, ліцензій та інших адміністративних послуг, викликані хабарництвом, суттєво сповільнюють економічний розвиток країни [4, с. 16-26].

Корупція у сфері публічного управління призводить до того, що державні ресурси використовуються не за призначенням або неефективно. Наприклад, бюджетні кошти, призначені для інфраструктурних проєктів, можуть бути частково привласнені чиновниками, що призводить до недобудов або неякісного виконання робіт. Це не лише гальмує розвиток економіки, але й знижує якість життя громадян, оскільки важливі проєкти не виконуються вчасно або не відповідають стандартам.

В результаті корупції, економічна стабільність країни підривається, а її конкурентоспроможність

Таблиця 1

Корупція у правоохоронній системі України

№	Аспект	Опис
1	Поширеність корупційних практик	Правоохоронна система України постійно зазнає ударів через корупційні практики, які впливають на всі етапи судочинства – від розслідування злочинів до винесення вироків.
2	Форми корупції	Підкуп суддів та правоохоронців є однією з найпоширеніших форм корупції. Кримінальні справи можуть бути закриті, а підозрювані – виправдані або отримати м'які вироки в обмін на хабарі.
3	Наслідки для судової системи	Корупційні практики призводять до ухвалення несправедливих рішень, коли злочинці уникають відповідальності, а жертви залишаються без справедливості.
4	Наслідки для суспільства	Підривається довіра громадян до судової системи та правоохоронних органів. Люди перестають вірити в можливість отримання справедливого правосуддя, що сприяє поширенню відчуття безкарності та несправедливості.
5	Вплив на правопорядок	Відсутність відповідальності для злочинців створює умови для збільшення кількості правопорушень. Люди менш схильні до дотримання законів, що підриває правопорядок і сприяє зростанню злочинності.
6	Вплив на міжнародний імідж	Поширення корупційних практик унеможливує ефективну боротьбу з організованою злочинністю та тероризмом. Це знижує рівень довіри до України з боку міжнародних партнерів та інвесторів.

Джерело: авторська розробка.

на міжнародному рівні зменшується. Інвестори віддають перевагу країнам з нижчим рівнем корупції, де можна працювати прозоро та без страху за свої інвестиції [9, с. 60-66]. Це призводить до втрати потенційних інвестицій, які могли б сприяти економічному зростанню, створенню нових робочих місць та підвищенню рівня життя населення. Для кращого розуміння впливу корупції на публічне управління, нижче наведено таблицю 2., яка деталізує основні аспекти цього явища та його наслідки.

В цілому, корупція у публічному управлінні має серйозний негативний вплив на економіку, соціальну сферу та інвестиційну привабливість країни. Вона призводить до неефективного використання державних ресурсів, знижує якість надання послуг та створює перешкоди для бізнесу. Це, у свою чергу, сприяє відлякуванню іноземних інвесторів та уповільнює економічний розвиток країни. З метою подолання цих негативних явищ, необхідно вжити всебічних заходів, спрямованих на боротьбу з корупцією. В цьому контексті, слід підкреслити, що боротьба з корупцією потребує системного підходу, який включає підвищення прозорості, зміцнення антикорупційних органів та активну участь громадянського суспільства [11; 15]. Громадянське суспільство має відігравати ключову роль у боротьбі з корупцією. Необхідно підтримувати активність громадських організацій, журналістські розслідування та залучення міжнародних партнерів, щоб сприяти виявленню та викриттю корупційних схем [6, с. 106-110]. Це забезпечить суспільний контроль над діями державних органів та посадових осіб, стимулюючи прозорість та підзвітність.

Громадські організації повинні ставати ініціаторами антикорупційних кампаній,

моніторингу діяльності державних органів та адвокації за реформи. Вони мають організувати тренінги, семінари та інформаційні кампанії для підвищення обізнаності громадян про їхні права та способи захисту від корупційних дій. Освітні заходи сприятимуть створенню суспільства, яке не лише усвідомлює масштаби проблеми, але й готове активно протидіяти корупції. Журналістські розслідування повинні відігравати важливу роль у висвітленні випадків корупції. Незалежні медіа та розслідувальні журналісти мають виявляти приховані схеми, які залишаються поза увагою правоохоронних органів. Публікація таких матеріалів повинна призводити до громадського обурення та тиску на владу, змушуючи її діяти [12]. Суспільний резонанс від таких розслідувань сприятиме прозорості та відповідальності у публічному управлінні. Залучення громадянського суспільства до антикорупційної діяльності потребує підтримки та заохочення. Це допоможе створити ефективну систему контролю та забезпечити постійний тиск на корупціонерів, що, в свою чергу, сприятиме зниженню рівня корупції в Україні.

Важливо додати, що для ефективної боротьби з корупцією необхідна консолідація зусиль як громадських, так і державних інституцій. Державні органи повинні активно співпрацювати з громадянським суспільством, сприяючи доступу до інформації та забезпечуючи прозорість своїх дій. Спільні зусилля дозволять створити системний підхід до боротьби з корупцією, де кожен з учасників виконує свою роль. Необхідно створювати та підтримувати платформи для співпраці між урядом, громадськими організаціями та бізнесом. Такі платформи можуть включати регулярні зустрічі, спільні проекти та ініціативи, що сприяти-

Таблиця 2

Вплив корупції на публічне управління в Україні

№	Аспект	Опис
1	Поширеність корупційних практик	Хабарництво серед чиновників і державних службовців призводить до неефективного використання державних ресурсів та затримок у наданні послуг.
2	Форми корупції	Чиновники, використовуючи свої посади для особистого збагачення, можуть вимагати хабарі за вирішення питань, що мають вирішуватися безкоштовно та в межах їхніх службових обов'язків.
3	Наслідки для економіки	Бюджетні кошти, призначені для інфраструктурних проектів, можуть бути частково привласнені чиновниками, що призводить до недобудов або неякісного виконання робіт.
4	Наслідки для суспільства	Корупція гальмує розвиток економіки та знижує якість життя громадян, оскільки важливі проекти не виконуються вчасно або не відповідають стандартам.
5	Вплив на інвестиції	Інвестори віддають перевагу країнам з нижчим рівнем корупції, що призводить до втрати потенційних інвестицій.

Джерело: розробка автора.

муть обміну інформацією та координації дій [13]. Важливо забезпечити залучення всіх зацікавлених сторін до процесу прийняття рішень, що стосуються антикорупційної політики. Антикорупційні органи повинні мати повноваження та ресурси для ефективної роботи, а також бути незалежними від політичного впливу. Вони повинні діяти у тісній співпраці з громадянським суспільством, яке може надавати інформацію про корупційні дії та допомагати в розслідуваннях. Важливо також залучати до співпраці міжнародних партнерів, які можуть надати технічну та фінансову допомогу [8, с. 1-15].

При цьому не слід забувати про підвищення правосвідомості громадян, яке є критично важливим аспектом у боротьбі з корупцією. Громадяни повинні знати свої права, розуміти, як діяти у випадках корупції, та бути готовими до активних дій проти цього явища. Освітні програми мають включати інформацію про механізми запобігання та боротьби з корупцією, права громадян у відносинах з державними органами, а також способи захисту своїх прав. Це можуть бути як формальні освітні програми в школах і університетах, так і неформальні тренінги та семінари для різних груп населення. Інформаційні кампанії мають використовувати різні медіа-канали для донесення інформації про корупцію та способи її подолання. Соціальні мережі, телебачення, радіо, друковані ЗМІ можуть бути ефективними інструментами для підвищення обізнаності населення. Особливу увагу слід приділити доступності інформації для різних соціальних груп, включаючи молодь, людей похилого віку, сільських жителів. Активна участь громадян у боротьбі з корупцією передбачає також використання механізмів громадського контролю, таких як участь у громадських радах при державних органах, моніторинг діяльності влади, подання звернень і скарг щодо корупційних дій [10, с. 347-351]. Важливо, щоб громадяни відчували підтримку з боку держави та громадських організацій у своїй антикорупційній діяльності.

Загалом, підвищення правосвідомості громадян та спільні зусилля державних і громадських інституцій є ключовими аспектами ефективної боротьби з корупцією. Це дозволить створити стійку систему протидії корупції, забезпечити прозорість і підзвітність влади, а також підвищити рівень довіри громадян до державних інституцій.

Останнім, але не менш важливим, є питання підтримки міжнародних партнерів, яка відіграє ключову роль у боротьбі з корупцією. Варто залучити міжнародні організації та іноземні уряди для

надання фінансової, технічної та консультативної допомоги в реалізації антикорупційних програм. Фінансова допомога повинна спрямовуватися на підтримку діяльності громадських організацій, які займаються моніторингом корупційних дій та організують інформаційні кампанії. Міжнародні фонди можуть надавати гранти для розробки освітніх програм з антикорупційної тематики, проведення тренінгів для активістів та підтримки журналістських розслідувань. Це дозволить підвищити обізнаність громадян про корупцію та методи боротьби з нею, а також покращить підготовку антикорупційних активістів.

Технічна допомога повинна включати надання сучасних технологій та обладнання, яке необхідне для ефективної боротьби з корупцією. Це можуть бути комп'ютерні системи для аналізу даних, обладнання для проведення аудіо- та відеоспостереження, програмне забезпечення для відстеження фінансових операцій [8, с. 1-15]. Така допомога дозволить підвищити ефективність роботи антикорупційних органів та забезпечити їхню технологічну оснащеність, що сприятиме швидшому та точнішому виявленню корупційних схем.

Консультативна допомога має включати надання експертних консультацій та рекомендацій щодо розробки та впровадження антикорупційних заходів. Міжнародні експерти можуть ділитися своїм досвідом у розробці стратегій боротьби з корупцією, підготовці законодавчих ініціатив та проведенні розслідувань. Обмін досвідом з країнами, які вже успішно впровадили антикорупційні реформи, допоможе уникнути поширених помилок та застосовувати найкращі практики, що сприятиме ефективнішій боротьбі з корупцією в Україні.

Доречно додати, що міжнародні партнери повинні впроваджувати санкції проти корумпованих осіб. Запровадження фінансових санкцій, заморожування активів та заборона в'їзду до своїх країн для осіб, причетних до корупційних дій, чинитиме додатковий тиск на уряд для проведення антикорупційних реформ. Це сприятиме зниженню рівня корупції, оскільки корумповані чиновники втрачатимуть можливість використовувати свої незаконно здобуті кошти за кордоном. Міжнародні партнери також мають організувати навчання та обмін досвідом для українських антикорупційних органів та активістів. Тренінги, семінари та стажування за кордоном дадуть можливість українським фахівцям вивчати успішні практики боротьби з корупцією в інших країнах [6, С. 106-110]. Такі заходи сприятимуть

підвищенню професійного рівня українських фахівців та впровадженню ефективних методів роботи в Україні.

Загалом, можна сказати, що міжнародна інвестиційна підтримка є невід'ємною частиною системної стратегії боротьби з корупцією. Вона забезпечить необхідні ресурси, знання та тиск, які сприятимуть проведенню реформ та створенню прозорої та підзвітної системи управління в Україні.

Підсумовуючи, варто констатувати, що боротьба з корупцією в Україні вимагає всебічного та системного підходу, який включає активну участь громадянського суспільства, підтримку міжнародних партнерів та консолідацію зусиль державних і громадських інституцій. Громадські організації та незалежні медіа мають відігравати ключову роль у виявленні та викритті корупційних схем, забезпечуючи прозорість та підзвітність влади. Освітні та інформаційні кампанії повинні підвищувати обізнаність громадян про їхні права та способи захисту від корупційних дій. Міжнародні партнери можуть надати суттєву підтримку, надаючи фінансову, технічну та консультативну допомогу, а також впроваджуючи санкції проти корумпованих осіб. Спільні зусилля уряду, громадських організацій та міжнародних партнерів сприятимуть створенню ефективної системи протидії корупції. Необхідно також забезпечити незалежність та повноваження антикорупційних органів, щоб вони могли діяти без політичного тиску та ефективно виконувати свої функції. Підвищення правосвідомості громадян, залучення їх до антикорупційних ініціатив та громадського контролю сприятимуть стійкому зниженню рівня корупції. Отже, лише через координацію дій між різними учасниками процесу, підвищення прозорості та підзвітності, а також активну участь громадянського суспільства можна досягти значущих результатів у боротьбі з корупцією. Це сприятиме зміцненню демократичних інститутів, підвищенню якості життя громадян та забезпе-

ченню стійкого розвитку України.

Висновки та пропозиції. Наразі в Україні корупція є однією з найбільших перешкод для ефективного функціонування правоохоронної системи та публічного управління. Вона пронизує всі рівні влади, підриваючи довіру громадян до державних інституцій, гальмуючи економічний розвиток та знижуючи якість надання державних послуг. Відсутність належної відповідальності та поширені корупційні практики створюють ситуацію, коли злочинці уникають покарання, а громадяни втрачають віру у справедливість. Корупція також серйозно впливає на публічне управління, призводячи до неефективного використання державних ресурсів та створюючи перепони для бізнесу, що відлякує іноземних інвесторів. Затримки у видачі дозволів, ліцензій та інших адміністративних послуг, викликані хабарництвом, уповільнюють економічний розвиток країни. Для подолання цих негативних явищ необхідно підвищити прозорість та підзвітність влади, зміцнити антикорупційні органи та забезпечити активну участь громадянського суспільства. Громадські організації повинні відігравати ключову роль у моніторингу та викритті корупційних дій, організації освітніх та інформаційних кампаній, що підвищують правосвідомість громадян. Журналістські розслідування мають привертати увагу до випадків корупції, стимулюючи владу до рішучих дій. Важливим аспектом є підтримка міжнародних партнерів, які можуть надати фінансову, технічну та консультативну допомогу. Вони також можуть впроваджувати санкції проти корумпованих осіб, чинячи додатковий тиск на уряд для проведення антикорупційних реформ. Загалом, комплексний та системний підхід, що включає залучення всіх зацікавлених сторін, є необхідним для успішної боротьби з корупцією. Це сприятиме розвитку демократичних інститутів, підвищенню якості життя громадян та забезпеченню стійкого розвитку України.

REFERENCES:

1. Akimov O. (2024). Innovative approaches to ensuring effective anti-corruption policy in the context of modern public administration challenges. *Dnipro scientific journal of public administration, psychology, law*. 2024. No. 1. P. 20–25. DOI: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2024.1.3> [in Ukrainian].
2. Akimova, L. (2024). Systema antykoruptsiinykh zakhodiv v konteksti pidvyshchennia efektyvnosti pravookhoronnoi diialnosti ta protydii kolaboratsionizmu v derzhavnomu upravlinni [The system of anti-corruption measures in the context of improving the efficiency of law enforcement activities and combating collaboration in public administration]. *Public Administration and Local Government*, 1, 10–16, doi: <https://doi.org/10.32782/2414-4436/2024-1-2> [in Ukrainian].
3. Bondarenko O. S. (2023). Koruptsiia v pravookhoronnykh orhanakh: prychny ta systema zakhodiv protydii [Corruption in law enforcement agencies: causes and system of countermeasures]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo*. № 1. pp. 446–449. Retrieved from: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/278022/272772> [in Ukrainian].
4. Herasina L., Pohribna V. (2021). Koruptsiia v Ukraini ta sviti yak tryher poslablennia derzhavnosti [Corruption in Ukraine and the world as a trigger for the weakening of statehood]. *Ukrainskyi sotsiolohichnyi zhurnal*. № 26.

2021. pp. 16-26. Retrieved from: <file:///C:/Users/1/Downloads/21470-Article%20Text-38862-1-10-20230321.pdf> [in Ukrainian].

5. Hura V. (2022). Koruptsiia: poniattia ta vydy, prychny vynyknennia [Corruption: concepts and types, causes of occurrence]. *Ekonomichniy analiz*. Tom 32. № 2. pp. 73-81. Retrieved from: <file:///C:/Users/1/Downloads/2028-6565658030-1-PB.pdf> [in Ukrainian].

6. Moshnin A. (2022). Koruptsiia u suchasni Ukraini: stan ta napriamy protydii [Corruption in modern Ukraine: state and countermeasures]. *Naukovi pratsi Mizhrehionalnoi akademii upravlinnia personalom. Politychni nauky ta publichne upravlinnia*. № 2 (62). pp. 106-110. Retrieved from: <https://journals.maup.com.ua/index.php/political/article/view/2144/2642> [in Ukrainian].

7. Maistrenko, K. M. (2024). The role of law enforcement agencies in the fight against corruption and collaborationism: from practice to the improvement of public administration / K. M. Maistrenko, L. M. Akimova, O. O. Akimov // Scientific notes of V. I. Vernadsky TNU . Series: Public management and administration. 2024. Vol. 35(74), No. 1. P. 117–122. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2024.1/20>. [in Ukrainian].

8. Pyrohovska V. O., Predmestnikov O. H., Honcharuk O. V. (2024). Zapobihannia koruptsii v orhanakh derzhavnoi vlady Ukrainy: rol administratyvnoho prava [Prevention of corruption in state authorities of Ukraine: the role of administrative law]. *Akademichni vizii*. № (27). pp. 1-15. Retrieved from: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/836/765> [in Ukrainian].

9. Slavkova O., Sukhostavets A. (2022). Osoblyvosti ta prychny vynyknennia koruptsii v orhanakh derzhavnoi vlady [Peculiarities and causes of corruption in state authorities]. *Tavriiskyi naukovyi visnyk. Seriya: Ekonomika*. № (11). pp. 60-66. Retrieved from: <http://tnv-econom.ksauniv.ks.ua/index.php/journal/article/view/232/226> [in Ukrainian].

10. Smetanina N. V., Melnyk D. S. (2023). Polityka protydii koruptsii – shliakhy vdoskonalennia ta suchasnyi stan [Anti-corruption policy – ways of improvement and current state]. *Elektronne naukove vydannia “Analitychno-porivnialne pravoznavstvo”*. № 3. pp. 347-351. Retrieved from: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/284798/278861> [in Ukrainian].

11. Bobrovska O., Lysachok , A., Kravchenko , T., Akimova , L., & Akimov O. (2021). The current state of investment security in ukraine in the context of covid-19 and its impact on the financial and economic situation of the state. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 1(36), 233–242. <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v1i36.227770> [in Ukrainian].

12. Dokienko, L.M. Klymenko, V.V. & Akimova, L. M. (2011), Investment management: training. Guide, Akademyvdav, Kyiv, Ukraine. [in Ukrainian].

13. Klymenko, V.V. Akimova, L.M. & Dokienko, L.M. (2015), Finansovyj rynek [Financial Market], Center for Educational Literature, Kyiv, Ukraine. [in Ukrainian].

14. Kryshtanovych, M., Akimova, L., Shamrayeva, V., Karpa, M., & Akimov, O. (2024). Problems of European integration in the construction of EU security policy in the context of counter-terrorism. *International Journal of Safety and Security Engineering*. – 2022. – Vol. 12, No. 4. – pp. 501-506. <https://doi.org/10.18280/ijss.120411>

15. Marchenko A., Akimova L., Akimov O. (2021) The current state of ensuring the effectiveness of coordination of anticorruption reform. *Alta: Journal of interdisciplinary research*, Vol. 11, Issue 2, Special issue XX, 78-83.